

**קריטריונים לתקצוב רשויות מקומיות עבור תוכנית "מרחבי M21" - לשנים
2017-2018**

תקנה תקציבית: 60060101.

רקע ומטרות התכנית

התכנית הלאומית ל"מרחבי M21" נועדה לאפשר חשיבה מחודשת על מרחבי הלמידה השונים בבית-הספר בכל שלבי החינוך, כחלק מהתפישה הפדגוגית, בהתאם לאסטרטגיות ופרקטיקות הוראה חדשניות, המזמנות ומעצימות תהליכי למידה ייחודיים.

לקראת שנה"ל תשע"ח-תשע"ט, אנו מבקשים לקדם תכנית של מרחבי למידה חדשניים עבור מורים מובילי פדגוגיה חדשנית במוסדות חינוך. **במסגרת התכנית תתוקצב הקמתם של כ-1500 "מרחבי M21", במהלך החומש הקרוב, מתוכם 1000 כבר בשנות התקציב 2017-2018.**

"מרחבי M21" יתוכננו כמרחבים דינאמיים במרקם בית-הספר, כ"כיתה" הוליסטית ללא גבולות פיזיים מוכתבים או היררכיה מסורתית, על בסיס תפישה פדגוגית חדשנית מוטת עתיד, וילוו בפיתוח מקצועי התומך תהליכי הוראה בסביבה מתקדמת. המרחבים ייצרו תנאים והזדמנויות לתהליכי הוראה-למידה משמעותיים, ויביאו לידי ביטוי חשיבה פדגוגית פורצת דרך במימדים הבאים: ארגון זמן, ארגון סביבה, ארגון תכנים, ארגון לומדים ומגוון דרכי הוראה.

אוכלוסיית יעד והגופים המתוקצבים

הרשויות מוזמנות לאתר בתי ספר בכל שלבי הגיל ומורים יזמים מובילי פדגוגיה חדשנית, שפיתחו מודלים חדשניים, המתנסים והפועלים בדרכי הוראה/למידה חדשניות, אך שמרחב הלמידה הכיתתי הקיים אינו תומך ותואם את דרכי הוראה/למידה אלה.

כל רשות זכאית להגיש הצעות ל"מרחבי M21" במוסדות חינוך רשמיים ומוכרים שאינם רשמיים, בשלבי החינוך היסודי והעל יסודי ברשותה, בהלימה לתפישה הפדגוגית, המזמנת תהליכי הוראה/למידה ייחודיים. מספר המרחבים שיתוקצבו, יוקצו לרשות בהתאם ליכולת התקציבית של המשרד ועל-פי קריטריונים המופיעים מטה. **על הרשות להגיש בקשה נפרדת לכל מוסד חינוך.**

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל לפיתוח מערכת החינוך

תנאי הסף להגשת הצעות:

1. בתי ספר עבורם מבוקש התקצוב עומדים בתנאים אלה:
  - א. פיתוח/יפתחו מודל פדגוגי חדשני שתואם ומקדם את החזון הבית ספרי
  - ב. המורים לקחו/יקחו חלק בפיתוח מקצועי המוכר ע"י משרד החינוך, התומך בפיתוח ויישום חדשנות חינוכית
2. מנהל/ת בית-הספר מתחייב/ת למנות צוות אחראי להובלת היחמה ולקבוע סדירויות שיאפשרו את פעילותו בהתאם לסעיף 1 בפיתוח המקצועי בקול קורא זה.
3. הרשות המקומית במסגרתה פועל בית הספר מתחייבת לתקצב תכנון אדריכלי למרחב M21 לטובת הגשת הצעה. לגבי מוסדות חינוך הנמצאים בכפרי נוער אשר בפיקוח החינוך ההתיישבותי – תתחייב הבעלות על מוסד החינוך לתקצב תכנון אדריכלי כאמור.
4. הרשות המקומית היא בעלת זכות קניינית במבנה עבורו מבוקש התקצוב ל- 10 שנים לפחות (לרבות שכירות וחכירה).

5. על הצעה לכלול:

1. נספח א' - רשימת בקשות למוסדות ופרטיהם
2. נספח ב' - פרטים אינפורמטיביים: שם הרשות, שם ביה"ס, סמל מוסד, שלב חינוך, איש קשר ברשות ופרטי התקשרות עמו, שמות מנהל/ת בית-הספר ופרטי ההתקשרות עמו
3. נספח ג' - מסמך תפישה ועקרונות הפדגוגיה החדשנית בבית הספר, ותיאור התאמת מרחב הלמידה המוצע לתפישה זו
4. תכנית אדריכלית של הכיתה/המרחב בקנ"מ 1:50 חתומה ע"י יועץ בטיחות
5. תכנית של הסביבה הקרובה לכיתה בקנ"מ 1:50, אם רלוונטי.
6. חתך ו/או הדמיה להבנת הקונספט התלת-מימדי המבטא את החלל, כולל: חומרים, צבעוניות, תאורה, תקרה, רצפה
7. כתב כמויות/אומדן עלויות.
8. כתב התחייבות לביצוע המרחב/ים המתוקצב/ים עד 31.7.18.

מפתח תקצוב:

הצעות הרשות ילוו ע"י אדריכל, אשר יוקצה מטעם הרשות המקומית, כאמור לעיל בתנאים להגשת הצעה. לכל מרחב מאושר יוקצה תקציב אחיד של עד 80,000 ₪ (בכפוף לגובה הבקשה ולתכנית המאושרת) מתקנת חידוש מבנים 60060101.

התקצוב יינתן למרכיבים פיזיים בלבד (לא למרכיבי שכר, כח אדם וכדומה)

סך הכל, תבחרנה כ-400 תכניות ל"מרחבי M21", לתקצוב בשנת התקציב 2017 ו-600 תכניות לתקצוב וביצוע בשנת 2018, על פי הקריטריונים המפורטים מטה ובהתאם לניקוד שיצברו – מהגבוה לנמוך ועד לגמר התקציב. כל זאת, בכפוף לקיומו של תקציב מאושר בתקנה התקציבית הייעודית.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל לפיתוח מערכת החינוך

קריטריונים לבחירת ההצעות:

מדרג סוציאקונומי של הרשות המקומית בתוכה פועל המוסד(1)	מספר מרחבים מוצעים למוסד (2)	מדד טיפוח של המוסד החינוכי (3)	מצ'ינג רשויות (4)	דירוג מחוז (5)
20 נקודות	30 נקודות	30 נקודות	10 נקודות	10 נקודות
תינתן עדיפות לרשויות במדרג סוציאקונומי נמוך	תינתן עדיפות להצעות לעיצוב מרחב M21 ראשון במוסד החינוכי	תינתן עדיפות למוסדות חינוך במדד טיפוח 4-10	תינתן עדיפות לרשויות אשר יתקצבו במצ'ינג מרחב נוסף באותו מוסד חינוכי	איכות מודל פדגוגי חדשני ו/או תכנית פיתוח מקצועי במוסד החינוכי

ערכי הקריטריונים:

1. **מדרג סוציאקונומי – עדיפות תינתן לרשויות במדרג סוציאקונומי נמוך- עד 20 נקודות**
  - רשויות במדרג סוציאקונומי 1-3 או מוסדות חינוך המצויים בכפרי נוער תחת פיקוח מינהל החינוך ההתיישבותי- 20 נקודות
  - רשויות במדרג 4-7 – 10 נקודות
  - רשויות במדרג סוציאקונומי 8-10 – 5 נקודות
2. **מספר מרחבים מוצעים למוסד - תינתן עדיפות להצעות לעיצוב מרחב M21 ראשון במוסד החינוכי – 30 נקודות**
  - מרחב 21M ראשון במוסד – 30 נק'
  - מרחב שני ומעלה במוסד – 5 נק'
3. **מדד טיפוח של המוסד החינוכי – תינתן עדיפות למוסדות חינוך במדד טיפוח 4-10 – 30 נקודות**
  - מוסדות חינוך במדד טיפוח 4-10 – 30 נק'
  - מוסדות חינוך במדד טיפוח 1-3.99 – 15 נק'
4. **מצ'ינג תקציבי של הרשויות - תינתן עדיפות לרשויות אשר יתחייבו לתקצב במצ'ינג מרחב נוסף באותו מוסד חינוכי – 10 נקודות (מלווה בכתב התחייבות)**

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל לפיתוח מערכת החינוך

5. דירוג המחוז - קיום מודל פדגוגי חדשני ו/או תכנית פיתוח מקצועי במוסד החינוכי - 10 נקודות

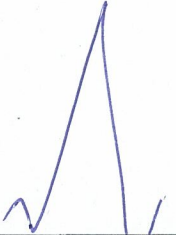
*המחוז ידרג את ההצעות לאחר שיקבל ממינהל הפיתוח את ריכוז כל הבקשות.

- קיימת תכנית בית-ספרית איכותית מקדמת פדגוגיה חדשנית 5 נק'
- קיימת בבית הספר תכנית פיתוח מקצועי רלוונטית איכותית 5 נק'

נהלים ובקרה

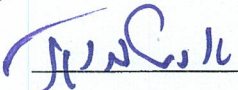
1. לאחר אישור ההצעה בהתאם לקריטריונים בנוהל המופיע לעיל תישלח לרשות התחייבות תקציבית. שחרור הכספים יועבר לרשות המקומית כנגד המצאת כל המסמכים הנדרשים בהתאם לנוהל שחרור הכספים המצוי באתר האינטרנט של דף הפרוייקט המצויין.
2. שחרור כספים למוסדות החינוך בכפרי הנוער של החינוך ההתיישבותי ייעשה בהתאם לנוהל שחרור כספים של המינהל לחינוך התיישבותי.
3. בסיום העבודה, יש לצרף תיעוד בתמונות של הפרוייקט המבוצע, כולל כל המתקנים והעבודות שבוצעו.

עודכן: 7.9.17

חשבות

לשכה משפטית

יחידה מקצועית

המנהל הכללי

עקרונות והנחיות לתכנון אדריכלי למרחב M21

עקרונות על

1. תכנון סביבות למידה, המאפשרות דרכי הוראה/למידה מגוונות
2. מומלץ לאחד חללים וליצור חלל גדול בעל חלוקות משנה גמישות (למשל מרחבים פנים וחוץ כיתתיים: כיתות ומסדרון, שתי כיתות וכו')
3. מרחב המאפשר חלוקת משנה
4. חלל המאפשר רב תכליתיות
5. גמישות ויכולת שינוי המרחב בקלות
6. ריהוט והצטיידות מותאמים לפדגוגיה חדשנית, המאפשרים ורסטיליות ומנחי למידה שונים
7. שילוב אמצעים טכנולוגיים וציוד תקשוב
8. טקסט חזותי כמרכיב משמעותי בעיצוב ובתוכן
9. ורסטיליות בגבהי ומנחי למידה: רצפה, שרפרף, כסא, כסא בר, עמידה. יש לאפשר לפחות שלושה מנחים
10. אור יום ותאורה מלאכותית כללית בטמפרטורה מתאימה, עם אפשרות לתאורה מורכבת
11. טיפול במשטחים: רצפה, קירות, תקרה וטקסטורות. רצוי שבמרחב יהיה מגוון חומרים (רצוי אורגניים) וטקסטורות
12. טיפול תלת מימדי במרחב – בחינת מעברים בין ההוריוזנטלי לוורטיקלי, לדוגמא: רמפות, מדרגות, מרפסות מורמות וכו'.

פונקציות וחללי משנה

יש לתת מענה תכנוני לקיום מגוון פונקציות משתנות כמפורט לעיל:

1. איזור לפעילות עיונית בשילוב אמצעי קצה אישיים.
2. איזור רך ללמידה א-פורמלית ושהות.
3. איזור מפגש ועבודה בקבוצות.
4. איזור מיקוד פרונטלי לתלמידים ומורים מציגים, כולל מסך ומקרן.
5. איזור הסדנא כמייקר ספייס בו בונים דברים.
6. איזור הגלריה של הכיתה המשמשת להצגת תוצרים.
7. אחסון כיתתי ואישי

חלק מהפונקציות קבועות וחלקן משתנות בהתאם לפעילות. חלק מהפונקציות תהיינה משולבות באחרות בו זמנית וחלקן יכולות להוות פעילות יחידה.

דגשים פדגוגיים

קידום פדגוגיה חדשנית - תפישה חדשנית הוליסטית המאפשרת שימוש במגוון אסטרטגיות הוראה/למידה:

א. שימוש במגוון דרכי הוראה-למידה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל לפיתוח מערכת החינוך

- ב. מענה למיומנויות המאה ה-21: בתחום הקוגניטיבי והמטה קוגניטיבי, הבין אישי והכוונה עצמית בלמידה, התוך אישי והחושי-תנועתי.
- ג. מענה לתפישה אינטרדיסציפלינרית.
- ד. התייחסות לעקרונות של פדגוגיה מוטת עתיד: סביבות למידה מוטות עתיד הן סביבות עבודה פיזיות, משולבות טכנולוגיה, המספקות מענה לצרכי התלמידים (פיזיים, רגשיים וחברתיים). ליבת התפיסה של פדגוגיה מוטת עתיד מיוצגת ע"י שישה עקרונות: פרסונליות, שיתופיות, אי-פורמליות, גלוקליות, תמורתיות, ותכלול. עקרונות אלו הם נגזרת של מגמות עתיד עולמיות. כדי לעודד למידה חדשנית ויצירתית על סביבות הלמידה להיות גמישות, אסתטיות, מעוררות השראה וברות קיימא בסביבה משתנה.

למימוש העקרונות בסביבת הלמידה יש להתייחס למרכיבים הבאים:

- עיקרון הפרסונליות** - סביבות למידה מותאמות אישית לתלמיד הכוללות מרחבי למידה אישיים, טכנולוגיות ומרחבים וירטואליים תומכי למידה אישית. כמו כן מעטפת של בית ספר חכם לניטור, התאמה ושיפור הלמידה האישית של כל תלמיד.
- עיקרון השיתופיות** - סביבות למידה הכוללות מרחבים המזמנים שיתופיות כגון: מרחבים פיסיים לקיום אירועי למידה; מרחבים וירטואליים וטכנולוגיות תומכי למידה שיתופית; מרחבים המאפשרים שיתוף פעולה במסגרות של תלמידים וסגל ההוראה וכלל בעלי העניין של בית הספר.
- עיקרון אי-פורמליות** - סביבות למידה הפועלות בכל זמן ובכל מקום. הן הכוללות מרחבי למידה בשטחים הציבוריים בבית הספר, מרחבים וירטואליים ורשת חברתית בית ספרית כזירת למידה אי-פורמלית. כמו כן הרחבת מרחבי הלמידה האי-פורמלית במעטפת המקומית והקהילתית של בית הספר.
- עיקרון הגלוקליות** - סביבות למידה הכוללות טכנולוגיות ומרחבים וירטואליים התומכים בתרגום זמן אמת ובנוכחות מרחוק כדי לקיים שיח ושיתופי פעולה גלובליים ורב תרבותיים.
- עיקרון התמורתיות** - סביבות למידה הכוללות מרחבים פיסיים גמישים ומרחבים וירטואליים מדומים ורבודהים ליצירת מציאות למידה משתנה, מרחבי אי ודאות ופתרון בעיות, מרחבי מייקריות, יזמות וחדשנות.
- עיקרון התכלול** - סביבות למידה הכוללות מרחבים פיסיים ווירטואליים ליצירה, אמנות ומלאכה ולהתנסויות חווייתיות המגבשות משמעות אישית. סביבה המאפשרת מפגשים אישיים עם מנטורים ומלווים.

למידע נוסף אודות פדגוגיה מוטת עתיד ומגמות עתיד עולמיות ניתן לקרוא באתר אגף מו"פ ניסויים ויזמות

לקשר ישיר עם צוות מוביל פדגוגיה מוטת עתיד באגף מו"פ ניסויים ויזמות: במייל

ask.m21mop@gmail.com

ניתן להירשם להשתתפות ביום פתוח בנושא "עיצוב סביבות למידה חדשניות מוטות עתיד" שיתקיים במחוזות. להרשמה ליום הפתוח

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל לפיתוח מערכת החינוך

הפיתוח המקצועי

- תכנית מחזית לפיתוח מקצועי תוגש ע"י המפקחים לפיתוח מקצועי בכל מחוז.
1. מנהל בית-הספר ימנה צוות אחראי להובלת היחמה ולתהליך הפיתוח המקצועי. במסגרת הגשת ההצעה יש לתאר את מסגרת העבודה של הצוות האחראי: סדירויות שנקבעו לצורך עבודתו, ליווי פדגוגי, שותפים בתהליך וכדומה. מוצע לשלב זאת במסגרת תכנית קיימת הפועלת במוסד החינוכי ואשר כוללת ליווי אישי/צוותי על-ידי מבצע פדגוגי (דוגמת אקדמיה-כיתה, מורים מובילים, בתי-ספר מובילי פדגוגיה ועוד).
  2. מכל מוסד חינוכי אשר תאושר לו הקמת מרחב ישתתף עובד-הוראה נבחר, שהינו חבר פעיל בצוות הבית-ספרי האחראי להובלת היחמה, בתהליך פיתוח-מקצועי מחזי העוסק בפדגוגיה מוטת עתיד וביטויה במרחב חדשני. על עובד ההוראה להשתתף בתהליך בשנת עיצוב המרחב והקמתו. קיומם של התהליכים כפוף לתקציבים מאושרים במשרד החינוך.